

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Kronprinsens gate 9
Postboks 1708 Vika
0121 Oslo
Tlf: 21 02 18 00
Faks: 21 02 18 01
postmottak@nokut.no
www.nokut.no

Saksbehandler: Annette Birkeland
Dir. tlf: 21 02 18 22

Vår ref: 12/559-2
Deres ref: 12/3854

Vår dato: 21.11.2012
Deres dato:

Høringssvar - Forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8 - 13

NOKUT viser til høringsbrev datert 31. august 2012, om høring av forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13. NOKUT slutter i seg i hovedsak til forslagene, men har enkelte generelle kommentarer til samtlige forskrifter (nedenfor under 1), samt enkelte kommentarer til hver enkelt forskrift (nedenfor under 2 til 6 – forskriftene er kommentert i samme rekkefølge som fremgår av høringsbrevet). Våre kommentarer gjelder forhold der NOKUT er tillagt tilsynsmyndighet, altså spørsmål som har operasjonell betydning for vår tilsynsvirksomhet.

1. Generelle merknader til samtlige forskrifter:

Innplassering av nivå i NKR

NOKUT ser at en del bestemmelser er identiske i de ulike forskriftene, samtidig som det er en del ulikheter. NOKUT er positive til at forskriftene er bygget opp på en mest mulig lik måte, både i innhold og i valg av begreper. Vi vil særlig anbefale at samtlige forskrifter henviser til nivå i NKR, slik det er gjort i § 2 i forslaget til forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13.

Vitenskapelig grunnlag for lærerutdanningene

I departementets oppdragsbrev til Rammeplanutvalgene fremgikk det at lærerutdanningene skulle være «profesjonsrettet, forskningsbasert og av høy faglig kvalitet». Resultatet i § 1 i samtlige forskrifter er at lærerutdanningene 8-13 skal være «forsknings- og erfaringsbasert». I § 1-3 første ledd litra a i universitets- og høyskoleloven (uhl.) er det listet tre alternative former for vitenskapelig grunnlag som høyere utdanning skal baseres på: forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.

Det fremgår ikke av redegjørelsen til rammeplanutvalgene om «erfaringsbasert» i forskriftene er det samme som «basert på erfaringskunnskap» i loven. Det er heller ikke begrunnet hvorfor «erfaringsbasert» er tatt inn som grunnlag for lærerutdanningene 8-13. NOKUT gjør oppmerksom på at forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningen 1-7 og 5-10 (GLU) § 1 tredje ledd, kun har krav om at utdanningen skal være forskningsbasert. Dette innebærer at lærerutdanningene på de ulike trinnene i norsk opplæring kan komme til å bygge på ulike vitenskapelige grunnlag. Etter NOKUTs oppfatning er dette uheldig.

NOKUT ønsker også å gjøre oppmerksom på at flere bestemmelser i loven og tilhørende forskrifter krediterer forskning og faglig utviklingsarbeid (FoU), men ikke erfaringskunnskap. Dette gjelder for eksempel § 1-5 i loven, om faglig frihet og ansvar. I forskrift om kvalitet i høyere utdanning er en av

standardene for institusjonsakkreditering at institusjonen har FoU relatert til sine fagområder. Erfaringskunnskap er ikke nevnt som grunnlag for vurderingen. Dette samme gjelder for studieakkreditering (enten gjennom NOKUT eller gjennom institusjonens selvakkrediteringsfullmakt), der forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (tilsynsforskriften) stiller krav om dokumenterbar FoU i fagmiljøet. I forskrift om ansettelser og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger (opprykksforskriften), gjelder det for opprykk til stillinger som dosent og førstelektor at kandidatene må dokumentere forskning og utviklingsarbeid. Erfaringskunnskap er altså ikke nevnt som grunnlag for kompetansevurdering til disse vitenskapelige stillingene.

NOKUT ber departementet vurdere hvilket vitenskapelig grunnlag som er hensiktsmessig for lærerutdanningene 8-13. Forhold som enhetlig vitenskapelig grunnlag for alle lærerutdanningene, samt institusjonenes og fagmiljøenes vitenskapelige arbeid og kompetanseutvikling bør inngå i vurderingen.

§ 4 – «Programplan» vs studieplan i uhl. § 3-3 (3)

§ 4 i alle forslagene til forskrifter omhandler «programplan». Det fremgår at en «programplan» skal ha bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring osv., og at den skal fastsettes av institusjonens styre.

NOKUT ber departementet avklare om «programplaner» i de foreslåtte forskriftene er noe annet enn «studieplaner» i § 3-3 tredje ledd i uhl. I dokumentasjonen fra rammeplanutvalgene er problemstillingen ikke drøftet, og gir ikke svar på hvorfor begrepet «programplan» er valgt.

Dersom «programplaner» er noe annet «studieplaner», ber vi departementet også avklare om programplaner skal utarbeides i stedet for, eller i tillegg til, programplaner.

Dersom begrepene er sammenfallende foreslår vi enten:

- at de to siste setningene i bestemmelsen tas ut siden studieplaner allerede er regulert i loven (unngå dobbeltregulering)

eller:

- at bestemmelsen forkortes ved å henvise til loven, på samme måte som det er gjort i § 6 om fritaksbestemmelser (endringer og tillegg markert i fet skrift):

«[...] Med utgangspunkt i forskriften og nasjonale retningslinjer, skal den enkelte institusjon utarbeide **studieplan** for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag, **jf lov om universiteter- og høyskoler § 3-3 tredje ledd.**»

Dersom det skulle være behov for å beholde den foreslåtte bestemmelsen, foreslår vi subsidiært at forskriftene benytter samme betegnelse som i loven, dvs at planene kalles «studieplaner».

2. Merknader til Forskrift om rammeplan for 3-årige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag

Til § 2 Læringsutbytte

NOKUT foreslår setningen i annet ledd tas ut («Læringsutbyttet skal relateres til...»). Vi antar at setningen er tatt inn for å tydeliggjøre at hver institusjon må utforme egne læringsutbyttebeskrivelser for sine utdanninger, som skal være i tråd med det helhetlige læringsutbyttet som fremgår av forskriften. Vi finner det unødvendig å innta formuleringen i forskriften, da dette allerede fremgår av NKR og av tilsynsforskriften. Formuleringen er heller ikke inntatt i de andre forskriftene som er ute på høring.

NOKUT foreslår at forskriften fastsetter faglærerutdanningene i praktiske og estetiske fag som en full kvalifikasjon på nivå 6 i NKR.

Til § 3 Struktur og innhold i faglærerutdanning

NOKUT foreslår å fjerne annen setning i første avsnitt («Institusjonene må legge til rette for.....»). Det fremgår av universitets- og høyskoleloven § 4-2 at institusjonen, sammen med studenten, skal utarbeide en utdanningsplan for den enkelte student som blant annet gjelder progresjon. Etter vår oppfatning tilfører ikke setningen mer enn det som allerede fremgår av lov og andre forskrifter, og er derfor unødvendig. Setningen er heller ikke tatt inn i de andre forskriftene som er ute på høring.

3. Merknader til Forskrift om rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13

Til § 2 Læringsutbytte

NOKUT foreslår at forskriften fastsetter yrkesfaglærerutdanningen som en full kvalifikasjon på nivå 6 i NKR.

4. Merknader til Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8-13

Til § 2 Læringsutbytte

NOKUT påpeker at læringsutbyttebeskrivelsene for PPU-y 8-13 inneholder deskriptorer på et delvis høyere nivå enn læringsutbyttebeskrivelsene for PPU 8-13. For eksempel er «avansert kunnskap» på et høyere nivå enn «inngående kunnskap».

NOKUT foreslår at forskriften fastsetter at studiet skal være på nivå 6 i NKR.

NOKUT stiller spørsmål om studiet kan innplasseres i en mastergradsutdanning, og ber departementet avklare dette. NOKUT har erfart at flere institusjoner ønsker å innplassere utdanninger utenfor gradssystemet inn i grader. Det samme kan tenkes for PPU, med de utfordringer det vil medføre for læringsutbyttebeskrivelser og studiets nivå og oppbygning. Vi ber departementet avklare om PPU-y skal kunne innpasses i en mastergradsutdanning, herunder om PPU-y's nivå i NKR er riktig nivå for en mastergradsutdanning.

Til § 5 Opptak

Opptakskravet er to-delt, med krav om både akademisk grad og yrkespraksis. NOKUT foreslår følgende ordlyd i § 5, og begrunnelsen følger nedenfor (endringsforslag markert i fet skrift):

«Opptakskrav til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag er fullført relevant bachelor**grad** og minimum to års **fag**relevant yrkespraksis.»

Når det gjelder den akademiske graden, så er opptakskravet formulert som «fullført relevant profesjonsrettet bachelorutdanning». NOKUT foreslår at det akademiske kravet endres til «[...] fullført relevant bachelor**grad**.»

Begrunnelsen er at «fullført bachelorutdanning» bare innebærer at søkerne har gått et treårig løp, uten nødvendigvis å ha bestått graden. Det bør derfor klart fremgå at man krever en fullført grad som opptaksgrunnlag. Det er ikke nødvendig å presisere at graden skal være treårig, da dette allerede følger av universitets- og høyskoleloven.

Vi mener videre at det er tilstrekkelig at kravet er en relevant bachelorgrad, slik at begrepet «profesjonsrettet» fjernes. Det er mange utdanninger som regnes som profesjonsrettede, for eksempel jus, ernæringsfysiolog, ingeniør, arkitekt, sykepleie. Det er ikke alle profesjonsutdanninger som er organisert i en 3+2-modell, men i teorien kan alle organiseres slik. Vi mener hensikten med

bestemmelsen er å sikre opptak av kandidater med en faglig relevant bachelorgrad, og da er det unødvendig å innta et vidt og udefinert begrep som «profesjonsrettet».

Når det gjelder kravet til yrkespraksis, er det uklart hva som er utgangspunktet for vurderingen av «relevant yrkespraksis». Er det yrkespraksis som skal være relevant for PPU-y, dvs praksis fra undervisning? Eller er det praksis som skal være relevant for den fullførte bachelorgraden, altså et fagkrav? Vi antar at det er sistnevnte alternativ som er hensikten med formuleringen, og foreslår derfor at yrkespraksisen skal være «fagrelevant».

Til § 7 Ikrafttredelse og overgangsregler

NOKUT ber departementet rette paragrafens annet ledd annen setning, slik at bestemmelsen gir mening.

5. Merknader til Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13

Til § 2 Læringsutbytte

NOKUT støtter forslaget om å forskriftsfeste inndelingen på lavere og høyere grads nivå, hhv 40 og 60 prosent av utdanningen.

NOKUT savner læringsutbytte i form av kunnskap om å analysere faglige problemstillinger, jf læringsutbyttebeskrivelsene på nivå 7 i NKR. Det er mulig dette ligger implisitt i profesjonskravet, men det kan og bør fremgå av læringsutbyttebeskrivelsene for studiet.

Til § 3 Struktur og innhold

Vi foreslår at det henvises til mastergradsforskriften § 4, for eksempel slik i paragrafens første ledd (endringer markert i fet skrift):

«Fullført lektorutdanning utgjør 300 studiepoeng og gir mastergrad, jf forskrift om krav til mastergrad § 4. Utdanningen skal kvalifisere for undervisning på 8.-13. trinn. Lektorutdanningen omfatter tre fag, og det stilles følgende minstekrav til omfang av studiepoeng i hvert fag: [...]».

6. Merknader til Forskrift om rammeplan for PPU for trinn 8-13

Til § 1 Virkeområde og formål

NOKUT stiller spørsmål om hva som menes med at PPU skal være en «integrrert utdanning». Er PPU et integrerende element for underliggende utdanning(er)? Betyr det at delene PPU består av skal være integrerte? Eller er det slik at begrepet «integrrert» brukes med flere ulike betydninger i de forskjellige forskriftene? Som eksempel kalles de femårige lektorutdanningene «integrrerte lektorutdanninger» (mastergrader med omfang på 300 stp).

Til § 2 Læringsutbytte

NKR fastsetter at læringsutbytte skal formuleres i kategoriene Kunnskap, Ferdigheter og Generell kompetanse. NOKUT har forståelse for at rammeplanutvalget finner det vanskelig å formulere læringsutbyttebeskrivelser i alle kategoriene. Samtidig kan NOKUT ikke se at NKR åpner for unntak fra kategoriene, og erfaringsmessig vet vi at svært ulike fag og fagmiljøer har klart å formulere læringsutbyttebeskrivelser innenfor rammene av NKR. Vi kan ikke se at PPU 8-13 står i noen særstilling med hensyn til læringsutbyttebeskrivelser, noe som underbygges av at PPU-y 8-13 faktisk er formulert i de tre kategoriene. På denne bakgrunn forventer NOKUT at læringsutbyttebeskrivelsene for PPU 8-13 utformes i tråd med NKR, dvs med læringsutbyttebeskrivelser inndelt i de tre kategoriene Kunnskap, Ferdigheter og Generell kompetanse.

For øvrig gjør vi oppmerksom på at studiet PPU 8-13 gjennom læringsutbyttebeskrivelsene fremstår på et delvis lavere nivå enn PPU-y 8-13 (jf ovenfor under punkt 4).

Det generelle opptaksgrunnlaget til PPU 8-13 er foreslått å være mastergradsutdanning, og studiets oppbygning forutsetter kompetanse på nivå med mastergrad. Slik NOKUT forstår dette, medfører dette samtidig at studiet ikke kan innpasses som del av et mastergradsstudium. Imidlertid fremstår det uklart om PPU kan innpasses i en mastergradsutdanning for bachelorkandidater i realfag/utøvende kunstfag, og om nivået på PPU da vil være tilpasset disse studentene.

NOKUT finner det uklart hvilke konsekvenser de evt. ulike opptaksgrunnlagene til PPU 8-13 vil ha for læringsutbyttet. NOKUT støtter rammeplanutvalgets kommentar øverst på side 26 i utvalgsrapporten:

«Dersom det ikke skulle ligge et krav om master til grunn vil [læringsutbytte]beskrivelsene måtte forholde seg noe annerledes til kvalifikasjonsrammeverket.»

Prinsipielt vil vi anbefale at opptakskravet til PPU er mastergrad. Subsidiært ber vi departementet vurdere hvilke følger en utvidelse av opptaksgrunnlaget vil ha for utformingen av læringsutbyttet.

På nåværende tidspunkt er PPU en kvalifikasjon som ikke innplasseres på nivå i NKR. Forslaget til forskrift om rammeplan for PPU 8-13 endrer ikke dette. Slik studiet fremstår i forslaget til rammeplan ligger det mellom to ulike nivåer i NKR. Nivåplassering vil i stor grad være kontekstavhengig (opptakskrav, ulike nivå på læringsutbyttebeskrivelser). Dette vanskeliggjør kommunikasjon om studiets nivå og kvalifikasjon i forhold til internasjonal mobilitet (studie- og yrkesnivå) og gjennomsiktighet (transparency). NOKUT foreslår at forskriften henviser PPU 8-13 til nivå 7 i NKR, og at opptakskravet er mastergrad. Subsidiært ber vi departementet avklare problemstillingene knyttet til mobilitet.

Til § 6 Opptak

Departementet varsler at det vil «utvikles» opptaksbestemmelser for kandidater fra utøvende kunstfag, samt at opptaksbestemmelsene vil «tillempes» for bachelorkandidater i realfag. NOKUT gjør oppmerksom på at unntak fra opptaksbestemmelser fastsatt i forskrifts form krever hjemmel i forskrift. Slik opptaksbestemmelsen for PPU 8-13 er formulert, fremgår ingen hjemmel for å gjøre unntak fra opptakskravene.

Tove Blytt Holmen
avdelingsdirektør

Trine Johansen Meza
ass. avdelingsdirektør